

BÁCSMEGYEI FÜGGETLENSÉG

A BÁCS-BODROG VÁRMEGYEI ÉS A ZOMBORI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre 10 kor., féltre 5 kor., negyedévre 3 kor. — Néptanítók részére: Egész évre 8 kor., féltre 4 kor. — Egyes szám ára 10 fillér.
Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.

Felelős szerkesztő: Dr. Jovanovits József.
Lapszerkesztő: Dr. Gal Rezső.
Laptulajdonos a „Zombori Függetlenségi Párt.”

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Erzsébet-körút 13. sz. hová a lapot illető közlemények és az előfizetések küldendők. — Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.
Szerkesztőség és kiadóhivatal telefonszáma: 76.

Föltámadott . . .

Föltámadott kaszával a kezébe

Az éhes nép.

S a merre lép

Halál és pusztulás az útja képe.

S fegyvert ragad a fegyver ellenében

A rémület,

Mely úrrá lett

A gyáva, gyilkos úrinép szívében...

De im, a csatazajban égi hangok.

A tűzön át,

A véren át

Szólnak felénk az elnémult harangok:

Erőszak útján úgy sem verheted le

Az ellened.

A fegyvered,

Mely vértől gőzöl a kezébe, tedd le.

Csak egy van, amivel legyőzheted:

A szeretet.

PATAJ SÁNDOR.

Zombor, 1907. Nagypéntek.

Feltámadás!

Fakadó virágrügy, zöldelő fűszál, sugaras égbolt, illatos levegő ujjongva hirdeti ifju tavasz érkezését.

És édes rügyfakasztó tavasz ismét meghozá az ünnepek legszébbikét, amely a megnyugtató érzések azon legnagyobbikát varázsolja szívünkbe, hogy — feltámadunk!

Fájdalmat enyhít, sebet gyógyít, könnyet felszárít, szívet boldogít szent husvét ünnepének misztériuma!

. . . El akarták veszteni az igazat, életét vették, hogy elnémissák az igazság figyelmeztető szavát, de az eltemetett Istenember feltámadt sírjából, hogy még jobban megerősítse tanításának szent igazságait . . .

A poroszlók által őrizett sírjából új életre kelt, hogy felemelje a hitében fogyatkozót, reményében esalatkozottat, hogy megtanítson mindnyájunkat arra, hogy az Eszme, ha keresztre feszítik, ha sziklasírba temetik is, nem enyészik el, széttöri koporsóját, föltámad és megváltásunkra az Égbe röpül, a

siker, a diadal, a termékeny örök élet menyországába.

Tavasz gyönyörűséges ünnepe, ünnepe a feltámadásnak, husvét, ujjongva köszönt ismét a világ.

Hozod dus ajándékok: a megújódást, az újjá születést, szimbolumakép az élet örök elmulhatatlanságának, az Eszme halhatatlanságának.

Érkezésed biztató reménységet jelent a küzködő embernek.

Hirdeted, hogy a baj, a gyöt-rődés, a megpróbáltatás nem örök, hogy akármilyen hosszú és zord a tél, ereje elmúlik és helyébe lép az új életet hozó kikelet.

Megújul, felfrissül minden és az újjászületés mámorában boldogan felejtjük el az elmult komor, szürke, sötét napokat.

Hej pedig most egy éve vigasztalan tél komor napjaiban él-tünk.

Azt hittük, hogy mikor a parlamentbe, a népszabadság szen-

Freskók.

— A „Bácsme gyei Füg getlenség” eredeti tárcája. —

Írta: Dömötör Győző.

Magasan állott már a nap a renaissance egén s líborsugarai mindenütt besiklottak az oszlopos paloták termeibe. Az „isteni” művészet szeretete rajongássá nőtt s a lagunák városában Tizián csodás festése már iskolát teremtett. Az urbinói ifju is már ott volt Rómában, hogy Madonnáival meghódítsa az örök-várost. A szellemóriás még élt s még magyarázta „Utolsó vacsora”-jának fonséges alak-jait. Még magyarázta az emberi test anatómiai szerkezetét s fejtegette az izomrendszer működését. Még hirdette a régi Athéntól nyert tant, a praxitelesi tételt: hogy a képzőművészet voltaképeni tárgya az emberi test. . . És élt már és közeledett pályájának zenitjéhez a nagy M. Angeló, Mózes emberfölötti méreteken készült szobrának alkotója.

Dante már megírta volt a „Divina Co-

media”-t, már megörökítette századának nagy jellemeit és nagy gonosztevőit. Lefestette már korának erényeit és tévedéseit. És Tasso el-mérült már a böleselkedésben, hogy megkeresse a paradicsom elvesztésének magyarázatát.

Petrarka szoneteit pedig még énekeltek Flórenc szerelmesei.

Telítve volt a levegő a művészet illatával s mindegyik nagy városban más és más irányu szellem vezette a tanítványok seregét. A szalonok állandóan nyitva állottak a művészek előtt s Cosimó herceg estélyei idegen országokban, messze-távol is emlegetettek voltak.

Hát még a Lörine hercegei, — a híres Medici Lőrincéi?

Ilyen ragyogó volt Itália világa akkor, mikor megkezdte pályáját századának legnyugtalanabb szelleme: Benvenuto Cellini.

Fényes szellemek bűvös társasága fo-

gadta s bizonyára úgy érezte magát, mintha ezer virággal ékített illatozó kertbe lépett volna s mintha a sok virág csak neki nyílt volna.

Mert művészt még oly szeretettel nem fogadtak, mint őt. Pedig összeférhetlen, kellemetlen és veszedelmes volt. Szenvedélyes, mint a sicíliai és boszuálló, mint a korzikai. Lelkében hordta egész korát, annak minden erényeit és minden hibáit. Önző, hiu, számító, ravasz — egyfelől, szenvedélyes, lelkesedő, örökké szerelmes másfelől.

Zsarnok volt, mint százada és erőszakos, mint ahogy erőszakosok voltak a XVI. század kis olasz fejedelmei is.

S valóban, ha önök hü képét akarják megfesteni annak a kornak, mely az emberi lélek szélsőségeit megdöbentően egyesítette magában, hallgassák meg B. Cellinit.

Fényes, ragyogó és mégis sötét és romlott volt ez a kor. A pápai hatalom soha

4 darab **VÉRPIROS NARANCS** 20 fillér.

41—100—14 **Kapható: Ifj. HEINDLHOFER RÓBERT fűszerkereskedésében Zomborban.**

télyébe, a törvények templomába bevonult a félelmetesen villogó szurony, a hüvelyéből kivont kard, mikor a jog helyét a katonai uralom foglalta el, mikor az alkotmány sáncain ütött résen bevonult a kényuralom, mikor a törvényhozás egyik faktora, a másik faktortól különálló potentává lett, hogy a nemzetet mint önmagát kormányzó alanyt, az ily módon fellépett személyes kormánynak kormányzott tárgyává tegye, az abszolutisztikus uralkodás és kormányzat a magyar parlamentáris kormányrendszer végét jelenti.

Azt hittük, hogy a magyar nemzet eget borító sötét politikai fellegeken nem tud keresztül törni az életadó, boldogító, áldáshozó fénysugár.

Am a természetnek, az igazságnak, a szabadság eszméjének győznie kellett.

Győznie kell annak az eszmének, amelyet bilinesekbe szorítani, keresztre feszíteni lehet, de végkép kiirtani nem. Mert ott gyökerezik a tengerek mélységénél mélyebben, az emberi szívben. Sír szája el nem nyelheti, erő meg nem fojthatja.

Amikor már azt hitték, hogy megbirkóztak vele, mint egy új Guiliver, egyetlen nyújtózkodással tépte el kötelekeit, rázta le hatal-

mas testéről a törpéket, akik oly buzgón bogozták össze azokat.

És áll ismét megdönthetetlenül, megerősítvén azt az igazságot, azt a dogmát, hogy Magyarország csakis szentesített törvényei által biztosított alkotmányos módon kormányozható s csakis mint ilyen illeszthető be sikeresen a dualisztikus államviszony s nagyhatalom keretébe.

Feltámadott tehát valóban.

Diadala azonban még nem teljes, a mű még befejezve ninesen. De friss szellő dagasztja vitorlát, utjára indult pompázó erejében.

Gátakon, akadályokon, veszedelmeken keresztül feltartóztatlanul fog haladni célja felé. Eléri bizton; s az a nap, amelyen teljes diadallal révbe ér, lesz Magyarország feltámadásának igazi, magasztos, gyönyörű ünnepe.

Dr. Kiss Dezső.

Zombor, március 30.

Szabadka a gazdasági önállóságért. A szabadkai függetlenségi kör tegnap délután öt órakor választmányi ülést tartott a tagok élénk részvetele mellett. Az ülésen Mukits Simon országgyűlési képviselő elnökölt, aki ismertette a nagyenyedi függetlenségi és 48-as pártkör köriratát a magyar közgazdasági függetlenség tárgyában. Mukits Simon, Fischer Jákó dr. és Klein Adolf dr. hozzászólása után a választmány elhatározta, hogy az önálló vámtérület és a nemzeti jegybank érdekében április 7-én délelőtt 10 órakor a város ház előtti téren a függetlenségi és 48-as párt nagy

népgyűlést tart, ily módon kiveszi részét a nemzeti küzdelemből és támogatja a párt vezérét, Kossuth Ferencet nagy munkájában.

Az ujvidéki beszámoló. Megírtuk már, hogy Teleki Arvéd gróf országgyűlési képviselő jövő vasárnap Ujvidéken beszámolót fog mondani. Az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt ez alkalommal délelőtt 10 órakor szervezkedő népgyűlést tart a Mayer-szálló vigadótermében. Teleki beszámoló beszéde után a népgyűlés határozatot fog hozni az önálló vámtérület és a nemzeti bank ügyében és tiltakozni fog Ausztria eljárása és a kiegyezés ellen.

Mit akar a D. M. R. E.?

Egy-két hónap előtt történt, hogy egy nagy társadalmi kulturtörekvés szolgálatában álló szövetség, a délmagyarországi magyar közművelődési egyesület megyénket és városunkat is belevonta nagyjelentőségű munkakötelekébe.

Eljöttek hozzánk e nagy kulturszövetség vezeterei és első harcosai. Elhozták magukkal annak a lelkesedésnek a lángját, melyet bennük a kitűzött nagy cél magasztosságának és közérdekű jelentőségének a felismerése gyújtott és a magyar nemzeti ideálokért való társadalmi harc folyton ébren tart. Elhozták szívüklekük legnemesebb hevületét, hogy ennek izzó tüze át és átjárja megyénk és városunk társadalmát is, hogy ezzel minket a nemzetépítő nagy munka részeseivé avasson.

Megnyugvással láttuk, hogy társadalmunk értelmiségének nagy érdeklődése előzte meg a szövetkezést. Azt is örömmel láttuk, hogy ez az

nem tudott olyan magasra emelkedni, mint ebben az időben s mégis, mikor legtöbb erővel rendelkezik, akkor teljes hivatását — az erkölcsök nemesítését — a legkevésbé.

Sávanarólat máglyán égetik el, mert szót emel a züllött állapotok ellen.

S bár B. Cellini nem emlékszik meg részletesen, de tudjuk egyéb adatokból, hogy pl. Ferrarából Rómába, több száz kilométeren át, sötét rajok húzódtak; ruhájok tépett, hajok kuszált, arcuk ráncos volt. Szemeiket ögre emelték, kezökben korbácsot tartottak s öt-hat percenként végig sújtottak azzal saját testöket.

Ezek az önsanyargatók, az aszketák.

És ugyanezek milyenek voltak otthon, a családban, hol hamisíthatlanul megnyilatkozik mindenki. Mert kifelé mindegyikünk előnyeit iparkodik mutatni, de jó ember csak az lehet, aki a családjában jó.

Mit esinált hát ez a sötét raj odahaza? Erőszakoskodott, zsarnokoskodott, nem ismert testvért, nem tisztelt szülőt. Nem ismert vérségi tilalmat s nyakig úszott a moesárban.

És így volt ez mindenütt fel egészen a pápai udvarig. Ranke sűrű ködbe szőtt korfestése nem a protestáns gyűlölködése, hanem történelem.

Csak egy nevet említek, a Borgia nevet.

Az irtózatos tévedéseknek — melyekre ember egyáltalán képes lebet — egész tömege fűződik ehhez a névhez.

Hiszen önök is ismerik és mindannyian olvastuk Hugo Viktor szomorujátékát: Lucrecia és Gennaró fájdalmas történetét és találkoztunk abban mindannyian Jeppóval, ki hihetetlen esaládi drámát mesélt el társainak Lucretiáról és két fivérééről. Hiszen talán emlékezünk arra a boszura, mely az egész művön végigvonul . . . és nem az író fantáziája alkotta meg azt a sor koporsót, mert nem csak Jeppó és társai estek áldozatul a rettenetes Lucretiának, hanem áldozatul esett még sok, talán sok száz még . . .

És ilyen volt a többi Borgia is, élükön a rettenetes Sándorral, a későbbi pápával.

Lehet, hogy Macalainak igaza van, mikor a pápai hatalom fenmaradását abban keresi, hogy a pápák mindig alkalmazkodtak a korhoz s mindig keresték a külső fényt és pompát, a hogy így elkápráztassák a tömeget; de hogy a keresztény egyház és vallás tekintélyét nem egyszer épen ők rontották le, azt B. Cellini szavaival is igazolhatjuk.

B. Cellini nagy gonosztevő volt; sok verekedés, sőt több gyilkosság fűződik nevéhez. Amily nagy volt a művészetben, ép

akkora volt a gonosztevésben. Nem egyszer forgott életveszélyben s nem egyszer fordult meg a börtönben. S bizonyos az, hogy ha a pápák — a művészzel szembeni elvakult rajongásukban — nem oltalmazták, nem védik, az igazságszolgáltatás már élete delén gályarabságra, sőt azon tette miatt, mely az Angyalvárba juttatta, talán halálra is ítélte volna.

B. Cellinit tehát köszönet és hála fűzte a „szentatyákhöz.“ És épen ezért, mily romlott lehetett ez a kor, ha még a lekötölezett Cellini is minden óvatossága dacára, egy ízben például így szól III. Pál pápáról? . . .

— A ferrarai bibornok eljött üdvözölni a pápát. A pápa, ki nagyon szellemes ember volt, kedvére ki akarta magát beszélni Franciaországról . . . a bibornok jól ismervén a nagy I. Ferenc király jellemét . . . a pápát kitünően tudta mulattatni s a pápának rendkívüli kedve keletkezett, annál is inkább, mert ez azon a napon történt, a melyen magát hetenként egyszer h . . . al végződő dorbézolásnak szokta volt magát átengedni, s már a h . . . óráját érezte közelegni, mert a sok bor megtette a maga hatását.

Éjszötét korról emeli a le fátyolt Cellini. S ha ez a megeáfolthatlan emlékirat nem maradt volna fenn, nem is hinnők, hogy a

érdeklődés a szövetkezés ünnepnapján lángoló lelkesedéssé nőtt.

Ezzel a lelkesedéssel bontotta ki szárnyait a D. M. K. E. új fiókja és gyűjti fegyvertársait a nagy társadalmi harcra.

Ezt a most folyó propagandát akarjuk mi a sajtó útján is erősíteni, fokozni és a lelkesedést ébren tartani az által, hogy egyrészt rámutatunk a D. M. K. E. kulturharcának végcéljára, a melyből a magyar nemzeti állameszme ragyog felénk.

Tesszük ezt főleg azért, hogy az itt-ott jelentkező közönyt megtörjük és bizonyos bizalmatlankodást, mely inkább a cél kellő ismeretének hiányából származik, — eloszlassunk.

Ismeretes mindenki előtt az a mérhetetlen rombolás, melyet a pánszláv és pángermán törekvések szolgálatában álló lelketlen izgatók végeztek és végeznek államéletünkben az államhatalom kifogyhatatlan türelmesége, a hatóságok erélytelensége és a magyarság közönye folytán. Napról-napra hódít ez az ellenséges szellem a nem magyarajku, izgatásra hajló és a nemzeti összeforradástól különben is szinte hagyományos szívóssággal irtózó polgártársaink között. Ujabban a délvidék — a mi vidékünk — magyar érzésű, szorgalmas németjeit is megmételtyezni készül az állam-bontó idegen befolyás az ugynevezett nagynémet ábrándok terjesztésével. A népámitás romboló munkájának segít minden: felekezeti iskola, templom, pénzügyintézet. Nemsokára beborítja ez a kettős idegen áramlat az egész

művészetek tündöklő századában mily mélyre süllyedtek az erkölcsök.

Ha többet nem is olvasnak el önök ebből a rendkívüli könyvből, csak épen a börtön dicsőítését, hát akkor is elképzelhetik a kort, a cinquecentó és a condottierék korát.

Kiemelhetnék ebből a gyönyörű fejezetből néhány tételt, de tapintatosságból nem teszem; csak annyit emelek ki, hogy nagyon romlottnak kellett lenni a renaissance legnagyobb századának, mikor Cellini szerint a börtön az egyetlen nevelőintézet. Mikor ennek a fényes művészettel dicsőítő társadalomnak nincs más javító eszköze csak a börtön; a sötét, magányos börtön; mikor nincs más hol nyugalom, életbiztonság, pihenés: csak a börtönben.

— Hogy megismerjük az Isten hatalmát s tudjuk, miben hasonló hozzá az ember, fogolynak kell lenni, amint én voltam.

— Minden művészet nem innen vette-e eredetét? Nincs-e kapcsolatban minden művészettel?

— Boldog az, aki sötét odújában virasztott . . .

Ime, a legragyogóbb freskó — a tündöklő művészeti élet mellett, — a legsötétebb, a legkomorabb: a börtön himnusa . . .

állam területét fojtó ködével, melyben idegenajku polgártársaink ádáz ellenségeivé lesznek mindennek ami magyar: ellenségeivé a magyar nemzeti állameszmenek, a magyar nemzeti kulturának minden irányban.

E szomorú jelenségek mellett a legszomorubb, szinte tragikus az, hogy a tősgyökeres magyar nép, a honfoglaló magyar faj, melynek történelmi feladata lenne, a gazdasági és elemi csapások, a nyomasztó közteher, a drága hitel elviselhetetlen súlya alatt elsovad, koldusbotra jut és menekül családotul idegenbe.

Ennek a kettős rémnek a leküzdésére alakultak azok a társadalmi szövetségek, melyek az ország egy-egy részén, tábora gyűjtik a magyar értelmiséget és felveszik a harcot a magyarelles idegen áramlatok ellen a béke fegyvereivel a magyar nyelv és hazafias szellem ápolása, fejlesztése, terjesztése által. Ezért alakult meg az E. M. K. E., a F. M. K. E., a D. M. K. E.

Az egységes, magyar nemzeti állam kiépítésében alapvető munkát végez a társadalom a közművelődési egyesületek által.

Munkaterve nem máról-holnapra szól; felölel az egész generációkat.

Iskolát, ovodát, népkönyvtárakat és más kulturintézményeket létesít, melyekből, mint megannyi várból, a nemzeti szellem meg hódító munkára.

És így a közműveltség, az átlagos tömegműveltség minél magasabb fokra emelése által ki akarja ragadni idegen ajku polgártársainkat a lelketlen idegen népámitók befolyása alól, hogy fokról-fokra megbarátkozzanak a magyarosodás gondolatával, hogy a hagyományos magyar gyűlölet helyett a hazafias magyar szellem és a nemzeti együtvértartozás öntudata ébredjen föl bennük, hogy a magyar nemzeti állameszme ádáz ellenségeiből hű magyar polgárokká legyenek.

A D. M. K. E., valamint a többi rokonegyesület tehát a néplélek művelése által a polgárok szívébe, öntudatába segíti letenni a magyar nemzeti állameszme alapjait.

Ezeken az ethikai alapokon aztán fölépül majd egy befelé szellemileg és anyagilag gazdag, kifelé pedig független és számottevő kulturállam.

Az a magasán szárnyaló program, melynek legszebb eredménye egy ilyen fejlődési fok, egyesítse az egész délvidéki magyar társadalmat a D. M. K. E. lobogója alá.

Dr. Ribiczey Kálmán.

A megyei németiség fészkelődése.

Lapunkban ismételtén szóvá tettük már a Bácsmezeiben napról-napra nagyobb arányokat öltő pángermán mozgalmat. Az Ujvidéken megjelenő „H a t á r ő r” című lap-társunk most újabb részletekkel világítja meg azt az aknamunkát, melyet egyes pángermán izgatók itt a megyében véghezvisznek.

A mozgalomnak az élén valami Josef Bolez névre hallgató hazaáruló áll, aki a kék buzavirágos ó- és nagynémet mozgalom bulkeszi fizetett zsoldosa. Nem képzelhetünk el oly vakmerően háládatlan embert, aki minden garasát magyar földön kereste, hogy meggyőződésből legyen e magyar hazának ellensége. Csak a Schulverein pénze, vérdíja vakithatta el ezt a szerencsétlen embert, aki hazájának most a legádázabb ellensége. Ő volt a bulkeszi népgyűlés főrendezője, mely népgyűlést azonban a hatóságok ébersége folytán nem tarthattak meg.

Most ennek az embernek újabb gazságáról értesülünk.

A bulkeszi dalegylet Torzsán hangversenyt rendezett. A dalegyletnek ez az ember az elnöke. A hangversenyen jelen volt közönség az énekszámok után, — noha azoknak zenei színvonala a belépődíjakkal nem volt arányban — csupán a vendég dalárok iránti udvariasságból, magyarul „hogyan volt”-ozott. És ez a ripók ember visszaélve a vendéggel, a brettiről odakiáltotta a torzsai hazafias házigazdáknak:

Nem szégyelik magukat, hogy egy német községben magyarul „hogyan volt”-oznak?

Csudáljuk, hogy nem akadt senki, aki ezt a nagynémet tébolyban szenvedő embert egy pár arculütéssel bűnös ábrándjaiból felébresztette volna. A dologban a legérdekebb, hogy Bolez Gesangvereinjának tagjai a torzsai estély bevételét: 185 koronát az előadás után önmaguk közt osztották fel és ennek a Gesangvereinnak az élén, mint karmester egy tanító áll, aki a magyar államtól évi 200 korona segélyben részesül.

Meddig fogjuk még tűrni ezt a gazságot? Mikor történnek már erélyes intézkedések, hogy a Josef Bolezok kised izgatásaiért a jól megérdemelt börtönbe kerüljenek?

A „H a t á r ő r” egyik bulkeszi barátja igen figyelemreméltó és a helyzetet élénken megvilágító levelet írt, melyet mi is közreadunk:

„A mozgalom körülbelül 15 hónapos és pedig a tot nemzeti ségi országgyűlési képviselő kortesei által indult meg, — akkor sikerült elnyomnunk s legagilisabb emberüket észretéríteni, a mozgalom most Apponyi-iskola törvényjavaslata folytán az erdélyi szászok és torontálmegyei pángermánok által újból erőhöz kapott s bámulatos titokzatossággal szervezték népgyűlésüket, mely azonban éberségünk folytán mégis felsüléssel végződött s a megrendelt sürgönyök gúnyos kacajt keltettek.

Mennél méltóságosabb nyugalommal fogadjuk a feltűnési viszketegségben szenvedő néhány háládatlan fráter oktalan rugdalódzásait, annyival több eredményt érünk el. — A délvidéki országgyűlési képviselők megbeszélése alkalmával hozott abbeli határozatot, hogy szemben a Deutscher Schulverein által fenntartott olesó néplapokkal — olesó, jó, szombat illusztráltan megjelenő hazafias német néplappal kell felelni, melyet a magyar tár-

sadalom és kormány támogasson, — csak helyeselni tudjuk, mert ez uton sikerül meggyőzni a munkás szorgalmas magyarországi németseget, hogy a magyarság elleni tüntetéssel a legrutabb bünbe: — a háládatlanság bünébe esnek.”

Tehát Hodzsa Milán ur a magyar országgyűlés tagja is ludas az izgatásban!

A magyar képviselőháznak, a megyei hatóságoknak és a kölpényi kerület hazafias választópolgárainak figyelmébe ajánljuk ezt a jeles urat!

Az önálló vámterületért.

— A zombori függetlenségi párt felirata. —

A zombori függetlenségi párt 21-es bizottsága e hó 29-én tartott ülésében tárgyalta a kiküldött bizottságnak az önálló vámterület tárgyában készített felirattervezetét. Hosszas és beható vita után a bizottság e tervezet bizonyos módosításokkal elfogadta s intézkedett annak felterjesztése iránt. A felirat szövege a következő:

Nagyméltóságú Pártelnök Ur!

A zombori függetlenségi párt az ország kiegyezési harcában aggódó figyelemmel kíséri vezéreinek működését és azt az elszánt tusát, amelyet a magyar nép évszázados ellenségével folytatni kénytelenek.

Szomorúsággal tapasztaljuk, hogy állami önállóságunknak és függetlenségünknek még ma is ezernyi akadály van, habár az ország választóközönségének óriási többsége minden kétséget kizárólag úgy nyilatkozott meg diadalmas választási harcában, hogy a függetlenségi és 48-as elvek alapján akarja az ország sorsát intézteni.

Azzal a rendithetetlen hittel, hogy az országos párt minden, a függetlenségi eszmét valló tagjának épügy mint nekünk is, az, a multak sajnós tapasztalata által fényesen igazolt meggyőződése, hogy állami önállóság és függetlenség közgazdasági függetlenség nélkül nem teremthető meg, kérjük a pártot és mélyen tisztelt elnöke útján annak minden képviselő-tagját, hogy ezt az elvet, — amely pártunk sarkalatos programpontja, — minden erejével megvalósítani törekedjék.

Ezért:

1. Tiltakozunk minden oly törekvés ellen, amely Ausztriával való szövetséges viszonyunkat meghosszabbítani akarja.

2. Követeljük az önálló vámterület elvének megvalósítását a most lejáró szerződés értelmében a törvény biztosította legközelebbi időben: 1908-ban.

3. Követeljük az önálló magyar jegybank felállítását a törvény biztosította legközelebbi időben: 1910-ben.

Annak a magyar népnek, amely a függetlenségre való törekvésben

majdnem egyhangulag kimondott állásfoglalásával bebizonyította, hogy tovább magát porázon vezetni nem hagyja, annak minden szívverése együtt fog dobanni azokkal az államférfiakkal, akik ezt a vágyát teljesíteni fogják.

És ha az átkos közönségek bilincsei még most sem volnának végleg lerázhatók a magyar nép kezéről, akkor arra kérjük pártunkat és vezéreinket, hogy azt a rútt feladatot, a közönségek megerősítését és folytatását, bízzák azokra, a kiknek ez a káros politika eddig is kenyere volt, de ne engedjék a tiszta függetlenségi lobogót ennek az elakuvásnak a szennyével bemocskolni.

Ha szent elveinket sértetlenül fentartva elbuktok is, akkor ilyen bukás után kétszeres erővel és az egész nép osztatlan lelkesedése által meghatványozott hévvel fogtok újra feltámadni bizalmunkban és szeretetünkben. És akkor újra felvéve igaz ügyünkért a harcot, a győzelem el nem maradhat!

A 67-esek prófétájától, Deák Ferentől tanultuk meg azt, hogy amely jogunkat a hatalom elveszi, azt visszahódíthatjuk és csak az veszett el helyrehozhatatlanul, amelyről önmagunk lemondunk.

Hazafias üdvözzettel:

A zombori függetlenségi párt.

A Bácsmezei Józan Egyesület alapszabályai.

A Zomborban nemrégiben megalakult Józan Egyesület alapszabálytervezete immár elkészült. A tervezet Pataj Sándor dr. munkája, aki lelkes agilitással buzgólkodik azon, hogy az egyesület végleges megalakuló gyűlése mielőbb megtartható legyen. A nálunk Bácskában kissé különösnek tetsző és sok józú megszólásnak kitett egyesület alapszabálytervezete, melyet most terjesztettek fel a belügyminiszterhez jóváhagyás végett, a következő:

1. §. Az egyesület címe: „Bácsmezei Józan Egyesület”.

2. §. Székhelye: Zombor.

3. §. Célja: Küzdelem az alkoholizmus ellen. Ezen célból tagjainak tiltja a szesz élvezését és társasösszejövetelek, nyilvános előadások, nyomtatványok terjesztése által igyekszik másokat is meggyőzni az alkoholfogyasztás káros hatásáról.

4. §. Tagja lehet minden tisztességes, 15-ik évét betöltött állampolgár, aki a cél elérésére közreműködni vállalkozik.

5. §. A tagság ingyenes és amint önkéntes belépéssel keletkezik, önkéntes kilépéssel bármikor megszüntethető. Beiratkozási díj egyszerismindenkorra 1 korona.

6. §. Az egyesület szervezete: a) elnök, aki az egyesületet kifelé képviseli és az egyesület működését a választmánnyal vezeti, b) alelnök, c) titkár, aki az egyesület szellemi munkáinak előkészítője, d) jegyző, e) pénztáros, f) a választmány, amely az alakuláskor 10 tagból áll. De a tagok szá-

mának szaporodásával arányban az évi rendes közgyűlésen a választmány tagjainak száma is felemelhető, g) a közgyűlés, amely minden év első negyedében tartandó tisztújítás céljából és a választmány határozatából bármikor összehívható. A közgyűlés határozatképes, ha legalább 20 tag van jelen.

7. §. Az ügyvezetés a választmány dolga. Működése körébe bevonhat minden az emberiség erkölcsi és szellemi tökéletbülésére, a szépnek, nemesnek és igaznak pártolására, a jótékonyág gyakorlására vonatkozó munkát és erre albizottságokat alakíthat.

8. §. A választmány határozatai ellen 8 nap alatt lehet a közgyűléshez felebbezni.

9. §. Az egyesület a megye területén működő Good Templár Páholyok működését minden erejéből támogatni és páholyok alapítását előkészíteni köteles. Tagjai a páholyokba lépés után is az egyesület tagjai maradnak.

10. §. Az egyesület működését a magyar kormány ellenőrzése alá helyezi és amennyiben alapszabályait tullepné, a kormány bármikor feloszlathatja.

A Bács-Bodrog Megyei Irodalmi Társaság közgyűlése.

Megyénknek egyetlen magyar irodalmi egyesülete, mely a mult év folyamán alakult meg, e hó 28-án tartotta első évi rendes közgyűlését Vértesi Károly elnök vezetésével és a helybeli tagok élénk részvétele mellett. A vidéki tagok közül csakis Zsedényi Aladár fővárosi íróársunk jelent meg.

Az elnöknek a megjelent tagokat üdvözlő beszéde után dr. Pataj Sándor titkár tett jelentést az egyesület életéről. Jelentése szerint az egyesületnek két alapító (Vértesi Károly és Leibach Péter), három pártoló és 99 rendes tagja van. A számadásait előterjesztendő pénztárosnak, Zsoldos Benőnek, a közgyűlés megadta a felmentést, majd az ő javaslata értelmében megállapította az 1907. évi költségelirányzatot. A megüresedett választmányi tagsági helyekre a közgyűlés dr. Radvány Ferenc és dr. Gál Rezső zombori és Zsedényi Aladár budapesti írókat, számvizsgálókká Buday Gerőt, Tenus Tivadart és Lithway Bélát választotta meg.

Ezután a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel tiszteleti tagokká választotta Rákosi Jenőt, az Otthon és Hertzeg Ferencet, a Budapesti Ujságírók Egyesülete elnökét s kimondotta, hogy nevezeteket ez alkalomból átíratással üdvözlö.

Hosszabb vita után, melyben Zsedényi Aladár, dr. Pataj Sándor és Rácz Soma vettek részt, elhatározta a közgyűlés, hogy az év folyamán a megye városaiban és nagyobb községeiben irodalmi matinéket rendezs a részletek megállapításával a választmányt bízta meg.

Városi közgyűlés.

Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága — mint már jeleztük — április 4-én (csütörtökön) délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyen tárgyalás alá kerül az a jelentés is, amelyet Fernbach Károly főispán a városnál megtartott számonkérőszék és hivatalvizsgálat

eredményéről a törvényhatósági bizottság elé terjesztett. Az április 4-iki közgyűlésnek ezen része egyébként igen érdekesnek, pikánsnak, sőt viharosnak ígérkezik.

A közgyűlés tárgyai a következők:

A m. kir. belügyminiszter intévényé a marhalevel-kezelői állás rendezésének jóváhagyása tárgyában.

A m. kir. belügyminiszter intévényé a m. kir. esendőségnek a város külterületén leendő felállítása tárgyában.

Dr. Várossy Gyula kalocsa—bácsi érsek értesítése arról, hogy a bérmlás szentségének kiosztása végett május 12. és 13-án Zomborba érkezik.

Főispáni átirat a megtartott számonkérés és hivatalvizsgálat tárgyában.

A Koczik-féle árvaház megvalósítására kiküldött bizottság jelentése az alapítványi földek bérbeadása tárgyában.

A városi tanács jelentése a vadászati jog bérbeadása iránt megtartott árverés eredményéről.

H I R E K.

Föltámadás.

„Alleluja“.

Nagypéntek szomorú tragédiája: a „Krisztus Pilátus előtt“, az „Eccé homo“, az „Istenember halála“ és „az örök Élet eltemetése“ után a Nagyszombat látszólagos nyugalomban telt el.

Az Ő ellenségei elégedetteknek látszóttak, mert gonoszságuk győzedelmeskedett.

Az Ő hívei elszéledtek és elrejtőztek.

*

De elérkezett a harmadik nap.

Hívei a sirbolt felé tartanak.

Még sötét van.

Amint kelet felől feltűnik a világosság, jelentve, hogy a nap már közeledik ébredéséhez, — kezdődik az igazság diadala a gonoszság felett.

Az Élet legyőzi a Halált.

*

Leszáll az angyal az égből; elhengeríti a sirboltot bezáró követ és Jézus a dicsőség fényében, a győzelem zászlójával kezében, újra él.

Él, mert az isteni lélek Ő benne meg sem halhatott; él, mert emberi testét feltámasztá a Mindenható.

És él, mert meghalt az igazságért.

Boldog, mert szenvedett a boldogságért.

*

Ember! küzdj és szenvedj, ha boldog akarsz lenni.

Küzdj és szenvedj az igazságért.

Küzdj és szenvedj, de ne bánts és ne támadj mást.

Mert akkor ő esetleg boldog lesz, — te azonban semmiesetre.

Szenvedés után jő az igazság föltámadása.

A gyermeknapok.

Április 2. és 3.

Nincs magasabb cél a gyermekmentésnél. Megmentésénél annak a sok ezer gyermeknek, kik nem élvezhetik a gondos szülői nevelést, a nyugodt, erkölcsöt ne-

mesítő és fejlesztő családi otthon, mert a társadalom mostohasága, vagy egyéb kegyetlen körülmény, az elhagyatottság hideg éjszakájába és a züllésnek sötétségbe és bukába vezető lépcsőjére állította őket.

A gyermekmentés a nemzet létérdekébe és jövőjébe mélyen belevág s nemcsak felebaráti, hanem elsőrendű nemzeti kötelessége is mindenkinek ezt a célt teljes erejéből szolgálni.

Az „Országos gyermekvédő liga“ ezt a célt írta zászlajára s elkövet mindent, hogy feladatának megfeleljen. Most is nemes gondolkodású kereskedőink és iparosaink segítségével április 2-án és 3-án gyermeknapot rendez.

Kereskedőink és iparosaink megfogadták, hogy az április 2-án és 3-án befolyó jövedelmüknek egy százalékát az elhagyott gyermekek országos védelmi alapja javára áldozzák.

Érdekében áll a nemes célnak, hogy ezeken a napokon minél nagyobb legyen iparosaink és kereskedőink jövedelme, hogy így minél több jusson a szegény, nyomorult gyermekeknek.

Keressük fel tehát mindannyian ezeken a napokon az üzleteket, vegyünk, vásároljunk és áldozzunk.

Áldozzék mindenki képessége arányában. Mutassák meg a gazdagok, hogy nemcsak anyagiakban, de lelkiekben is gazdagok. A szegények pedig filléreikkel járuljanak az oltárhoz, mert a filléres adomány is szent.

Tartozunk ezzel, mint felebarátok és tartozunk ezzel, mint hazafiak, mert a sok ezer gyermek megmentésével erősödik és gyarapodik a nemzet ereje.

Ne feledjük el április 2. és 3. napját!

Telefonbeszélgetés.

— Bihar és Bácsmezeje között. —

Tisza: Volt-e már nálatok feltámadás?

Vojnits báró: Kát van feltámadás? ...

Felkérjük azokat az előfizetőinket, akiknek előfizetése április elsején lejár, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

Kitüntetés. Ő cs. és kir. fensége Augustina főhercegnő a zentai járási szanatóriumi hölgybizottság fáradhatatlan elnöknőjét, dr. Buday Pálnét a szegénysorsú tudósbetegek érdekében tanúsított odaadó, fáradhatatlan működéséért arany emlékéremmel tüntette ki.

Katonai áthelyezés. Schneider Frigyes m. kir. honvédőrnagy zászlóaljparancsnok Ujvidékről Szabadkára, Polgár György őrnagy Szabadkáról Ujvidékre helyezett át.

Templomi ajándék. Fernbach Zsuzsanna urnó az ómoravicei róm. kath. templomnak két üvegfestményű ablakot ajándékozott, melyek egyike Jézus, másika Mária szent szívét ábrázolja. Mindkét ablak Ligeti Sándor alkotása és díszje az ómoravicei templomnak.

Bizottsági ülés. Zombor város gazdasági- és pénzügyi bizottsága április hó 2-án délután 3 órakor ülés tart. Ezen az ülésen a csütörtöki rendkívüli városi közgyűlésnek azon tárgyai kerülnek tárgyalás alá, amelyek a gazdasági- és pénzügyi bizottság elé utalvák.

Ev. ref. istentisztelet. A zombori ref. gyülekezet április hó 1-én, husvét második napján, d. e. 10 órakor az ág. ev. imaházban urvaországval egybekötött istentiszteletet tart. — Arany Gusztáv r. lelkész. Kozma László e. gondnok.

Teleki Árvéd gróf Ujvidéken.

Ujvidék város polgársága nemzetiségi és pártkülönbség nélkül kitörő lelkesedéssel és örömmel fogadta azt a hírt, hogy Teleki Árvéd gróf, a város népszerű országgyűlési képviselője, az országos függetlenségi és 48-as párt több vezérfőnökének és a többi koalíciós pártok képviselőinek kíséretében április 6-án Ujvidékre érkezik. A polgárság nagyban készülődik a vendégek méltó fogadására. A mozgalom élén az ujvidéki függetlenségi párt áll. Hozzá csatlakoztak és vele karöltve működnek a többi pártok, a hatóságok és az egyesületek. Amint a jelekből következtetni lehet, a hazafias lelkesedés szülte mozgalom oly arányokat fog ölteni, hogy az április 6-iki és 7-iki ünnepek felejtethetetlen napok lesznek Ujvidék városa történetében.

Iskolaszéki tagválasztás. Palona községben — mint tudósítónk írja — e hó 24-én ejtették meg az iskolaszéki tagválasztást. Az iskolaszék tagjai lettek: Klinovszki Antal, Üveges György, Keller József, Bartulov Márton és Blazsik János. Az új iskolaszéknek három magyar, egy német és egy sokáé tagja van. A tanítókat Horn János képviseli az iskolaszékben; az iskolaszék elnöke hivatalból Firány József plébános.

A Matica közgyűlése. Az Ujvidéken székelő „Szerpszka Matica (Szerb Matica) tudományos egyesület április hó 4-én tartja meg Hadzsits Antal, a Matica tudós elnökének elnöklété alatt a Mayer-féle Vigadóban évi rendes közgyűlést. Balla Aladár dr. ujvidéki főispán bejelentette a Matica elnökségének, hogy a közgyűlésen mint kormánybiztos részt fog venni. Ez az első eset, hogy a kormány képviselője ilyen minőségben megjelenik a Maticában.

Művészi hangverseny. Folyó évi július hónap elején egy bácskai szülöttek-ből álló négytagú művészársulat megyénkben körutat rendez és ez alkalommal több helyen nagyszabású hangversenyt fog tartani. Matinszky Emma énekesnő, a belgrádi operának volt első művésznője, bácskai leány, Schubert Márton tenorista, Gyenizse Károly komikus, az ujvidéki közönségnek különösen kedvelt színésze, Gutschohn Adolf ujvidéki karnagy vezetésével művészi körutat rendeznek és vármegyénk nagyobb helyeiben hangversenyezni szándékoznak. A társulat tagjai már eddig is a budapesti népszínház, a belgrádi operaház és Ujvidék színpadján kiváló sikereket értek el. A társulat a művészet ápolásán kívül hazafias missziót is teljesít, amennyiben a magyar szellem és magyar művészetet a kevésbé magyar helyeken is terjeszti. Ezen okból, de azon körülményből folyólag is, hogy mind bácskaiak, olvasóközönségünk szíves figyelmét a művészársulagra előre is felhívjuk.

A Magyar Védő Egyesület

Zomborban, f. évi április hó 7-ik napján d. e. 10 órakor tartja a városi háza nagytermében ez évi rendes közgyűlést, amely alkalommal fog tárgyalatni a Tulipán Szövetség — Magyar Védő Egyesület alapszabályainak az elfogadása s ennek megtörténte után az új megalakulás is nyomban meg fog történni. A közgyűlést az új alapszabályok 14. §-a rendelkezésére képest meghirdetem s az egyesületi tagokat a közgyűlésre ez uton is tisztelettel meghívom. Zombor, 1907. évi március 27-én. Vértési Károly, a Magyar Védő Egyesület elnöke.

Árad a Tisza. Óbecséről írják, hogy rohamosan árad a kanyargó Tisza folyó. Attól tartanak, hogy előnti a réteket, amelyekben máris sok a víz az elolvadt hó után. Az újabb töltéseken erősen folyik a védekezés munkálata.

Jóváhagyott alapszabályok.

A belügyminiszter jóváhagyta a zenia-tornyosi katolikus legényegylet, valamint a magyar-kánizsai gazdasági legényegylet alapszabályait.

Közügyülés. A Tulipánkert-Szövetség zombori fiókja április hó 2-án, kedden d. e. 11 órakor a főispán vármegyei lakásán közgyűlést tart, melyre a tagokat ezuton hívja meg az elnökség. E közgyűlés mondja ki azt, hogy a Tulipánkert-Szövetség zombori fiókja a Védőegyesülettel nem egyesül, hanem külön Szövetséget alakít Bács-Bodrog vármegyei „Tulipán” Házipari Szövetség címmel. A Tulipánkert-Szövetség zombori fiókjának tagjai azon föltétellel léptek be az egyesületbe, hogy egy korona tagsági díjat fizetnek s a tagsági kötelezettség csak egy évre szól. A zombori fiók egyedüli célja a házipar fejlesztése s az iparcikkek értékesítése. Ez irányban már meg is indította munkásságát, melynek már látható eredménye a régi kaszárnyában lévő házipari műhely, ahol állandóan dolgoznak s a munkát keresők munkát találhatnak; husvét után pedig megnyílik a csetneki csipkekészítő tanfolyam. A zombori fiók, mielőtt a Tulipánkert-Szövetség és a Magyar Védőegyesület egyesüléséről hivatalos tudomást vett volna, fölterjesztésben kérte, hogy legalább a tagsági díjakra vonatkozó eddigi kötelezettségek maradjanak meg; azonban, a központ kivételt nem tehetvén, a kérést nem teljesíthette. A zombori fiók attól való jogos félelmében, hogy az új tagsági díjak (évi 4 korona 5 évi kötelezettséggel) alapján tagjainak legnagyobb részét elveszítené s ezáltal eddigi alkotásai is romba dőlne, f. hó 21-én tartott választmányi ülésén kimondta, hogy a Védőegyesülettel nem egyesül, hanem új alapszabályokkal a fentemlített teljesen önálló Szövetséget alakítja meg. E határozatát terjeszti a választmány a közgyűlés elé, melynek határozata alapján alakul majd meg az új egyesület. A tagok a régié maradnak a régi kötelezettségek alapján.

Brankovics patriárka pöre. Ujvidékről jelentik: Brankovics György patriárka tudvalevőleg rágalmazás miatt bepörölte Musiczky György dr. országgyűlési képviselőt. Mint leghitelesebb forrásból jelentik, a mitrovicai törvényszék megszüntette az eljárást Musiczky ellen, mert nem lát rágalmazást az inkriminált kifejezésekben. Brankovics patriárkanak a horvát törvények értelmében joga van három nap alatt a báni táblához fölebbezni.

Az eltűnt községi jegyző. Megemlékeztünk lapunkban arról, hogy Szkalin Benő urszentiváni községi jegyző megszökött, mert több magántermészetű büncselekményt követett el. Már akkor, amikor Szkalin megszököse bizonyossá vált, az volt a gyanu, hogy a megtévedt ember Amerikának vette útját. Hogy ez a gyanu mennyire alapos volt, bizonyítja az a levél, amely a napokban Szkalintól, amerikai postabélyeggel, egy régi barátjához érkezett. E levélben már maga Szkalin tudatja, hogy megérkezett az új világba s arra fog törekedni, hogy mentül előbb munkás polgárává legyen Amerikának. A levélben Szkalin azt is írja, hogy mihelyt módjában lesz, mindazokat, akiket itthon megkárosított, kártalanítani fogja. — Szkalin lemondott immár községi jegyzői állásáról is. Lemondó levele a napokban érkezett meg Zomborba az alispáni hivatalhoz. A levél Budapestről van datálva és Szkalin azzal az utasítással adta át egy budapesti barátjának, hogy csak Amerikába való megérkezése után tegye postára.

Művészt Zentán. A zentai dal-és zeneegyesület nagyszabású hangversenyt rendezett e hó 23-án. A hangversenynek különös érdekességet kölcsönzött Dalnoki Kádár Piroska fővárosi fiatal hegedűművész nő felépése, ki brilláns technikájával és csodás előadó művészetével valósággal elbűvölte a hallgatóságot. Minden egyes száma után szünni nem akaró tapsorkán zúgott fel a teremben és nem győztek betelni a fiatal mű-

vész nő magas nivón álló játékaival. Az egyesület zenekara többek közt Mendelssohn skót szimfóniájából adott elő egy tételt nagy sikerrel. Az estélyen nemcsak a város, hanem a környék előkelősége is nagyszámban volt jelen.

Van már zongorahangoló.

Megszűnik végre a sok panasz és megszűnik (talán) a hamis hangok is a zenekedvelő családok zongoráiban. — Feltámadást hirdet a tavasz, az egyház és a teljes harmóniáról gondoskodik Fink Leó, a feltámadt zongorahangoló. Hirdeti már, hogy rendelkezésünkre áll Erzsébet-körút 23-ik sz. alatt és hogy egy-egy hangolást 6 koronáért végez. Az auspicium jó, mert mint hirdeti, ő a híres Keresztély-fele fővárosi zongoragyár hangverseny hangolója.

Magyar név. Radoszavlyev Lázár urszentiváni illetőségű csendőr vezetéknevét Rádaira változtatta.

A répamag impregnálásáról.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület földmívelésügyi és pövénytermesztő szakosztálya Kerpely Kálmán tanár elnöklésével ülést tartott, amelyen Rázsó Imre gazdasági akadémiai tanár tartott szakelőadást a répamag impregnálásáról és ennek gazdasági jelentőségéről. Az értekezletről szóló tudósítást részletesebben áttanulmányozva, nekünk még volna néhány szavunk a tárgyhoz, mert mintha kis konkurrencia-izt éreznénk ki a dologból. Az értekezleten ugyanis magkereskedők is vettek részt és pedig olyanok is, kiknél nem szerezhető be az impregnált répamag. Az értekezletnek olyan színezete volt, mintha azt a gazdák védelmére (?) tartották volna! Szép és nemes szándék, de talán nem is volt rá szükség, mert az impregnált répamag, melyet Mauthner Ödön budapesti nagykereskedő hoz forgalomba, határozottan sokkal jobb a nem impregnáltnál. Az impregnált répamag 11 év óta elért sikereit nem lehet tudományos értekezletekkel kisebbíteni, mert azt ez ellen védi ezer meg ezer gazda, kiknél éveken át mindig jelesen vált be.

Csőd. Az ujvidéki törvényszék Mirilovits és Tapuga ottani kereskedőcég ellen a csődöt elrendelte. Tömeggondnokul Bruck Samu ujvidéki ügyvédet nevezte ki.

Elítélt zendülők. Két napon át tárgyalta az ujvidéki kir. törvényszék azt a szociálista zendülést, mely a mult nyáron folyt le Ujvidéken, mely alkalommal megostromolták a városházát azon okból, mert a szociálisták vezérét annak idején letartóztatták. Tizenhat vádlott ült a vádlottak padján, kiket 2, 3 és 4 hónapi börtönrre ítélték hatóság elleni erőszak miatt. A vádlottak között volt két nő is, kik szintén négy hónapot kaptak, mert téglát és köveket hordtak a zendülőknek. A többi vádlottakat felmentették. Az elítélt munkások, valamint a kir. ügyész feleltek.

A vetélytárs boszuja. Két szenttamási legény: Szimics Dusán és Bálics József huzamos idő óta vetélytársak. E hó 20-án este a korezmában összeszólkoltak, aminek az lett a vége, hogy Bálics kést rántott elő és hasbaszurta szerencsétlen társát. Szimicsiet súlyos sérülésével Szabadkára szállították, ahol élet-halál közt lebeg.

Követelődző rendőr. Dávodon is, mint mindenütt a világon kisistennek képzelet magát az unifikálsba bujtatott rendőr. Varga István dávodai rendőr abban a balhiedelemben volt, hogy a polgár arra született, hogy fizessen a rendőrnek sört meg bort. Hornyák János ezt kétségbe vonta, mire Varga rendőr úgy akarta a tudatlan polgárt kioktatni, hogy alaposan elverte. A bajai bíróság fogja a rendőrt tévedéséről felvilágosítani.

Elmerült uszályhajó. Frank és Guttman ujvidéki tekintélyes kőszállító cég terméskövel telerakott több uszályhajót hozatott ujvidékre, de mivel az ujvidéki parton kikötésre alkamas hely nem volt, a vontató csavargózós kapitánya Péterváradon akart kikötni, hol azonban az egyik uszályhajó a vízből kiálló sziklába beleütődött és hamarosan elmerülni kezdett. A hajó legénysége erre a hajót megmentendő, teméntelen meny-

nyiségű követ dobott a hajóról a Dunába és sikerült a hajót és rakományát a teljes elmerüléstől megmenteni.

Földmunkások zavargása.

Dunacséb községben a megalakult földmunkások helyiesoportja a Dungserszky Lázár uradalmában munkába menő dunagálosi és dunacsébi munkásokat erőszakkal megakadályozták abban, hogy munkába álljanak s hazatérésre kényszerítették őket. Hipp főszolgabíró a közrend és a közbiztonság érdekében, továbbá a munkások érdekének megóvása céljából csendőröket rendelt a helyszínére s megindította a vizsgálatot a helyiesoport vezetősége ellen.

Miért?

Irta: **Engländer Rezső.**

Elizár, az öreg törődött Elizár, egyedül gubbaszt a tűzhely mellett s mereven bámul a sístergő lángok közé. Elizár, a fáradt öreg Elizár, nézi a tüzet és visszagondol arra az időre, mikor az ő szíve is lángolt, mint ez a fekete piros parázstenger.

Mert Elizár fiatal is volt, vig és gondtalan s boldogan élte napjait vig társaság, pohár-csengés közepett, soha sem gondolva arra, mit hozhat a holnap, vagy hogy lesz-e egyáltalán holnap. Mindig vig volt, mindig nevetett. Nevetett minden különösebb ok nélkül, nevetett egyszerűen azért, mert a komolyságot nem ismerte, sirmi pedig oka nem volt.

De, mint mindennek, úgy az Elizár gondtalan életének is vége szakadt. A társaság, a jó barátok elszéledtek s Elizár egyszerre csak egyedül találta magát. S a nagy egyedüllétben arra a tudatra ébredt, hogy az ő élete tulajdonképpen üres. De miért? Erre már nem tudott válaszolni.

És Elizár, a vig, a gondolkodáshoz nem szokott Elizár, bölesek módjára behunyta a szemét s elkezdett gondolkozni azon, miért is üres az élete? Hosszu tusa után megállapította, hogy azért üres, mert hiányzik belőle a legszebb, legédesebb, legfenségesebb érzés, az élet színes mesés szép hazugsága, a szerelem. És Elizár elindult keresni a szerelmet.

Boldogan és büszkén indult utnak. Boldogan, mert úgy vélte, feltalálta az életkedv virágoskertjének kulcsát, büszkén ereje tudatában, mellyel képes lesz elhárítani az útjába ütköző akadályokat. S a boldogok és büszkéek rózsaszinben látó tekintetével indult neki a szerelem felé vezető kanyargós rózsasövénynek. De Elizár, a gondolkodáshoz nem szokott fiatal Elizár, nem tudta, hogy a rózsakelyhekben mérges fulánkú méhek szoktak tanyázni.

Egy búbajos szempár ejtette rabul. Kék mint a tavaszi égbolt. ártatlan, mint egy májusi álom és ragyogó, mint az Elizár hazugfényű reményei. És Elizár azt hitte, megtalálta a nagy kincset, melyet keresett. De mikor az ujjongó diadalmas érzés, mely egész valóját eltöltötte, ajkaira adta a vallomást, valami győzedelmes fényt látott megcsillanni az ártatlan szemekben és megdöbbenve vette észre, hogy nem jó helyt járt. Tovább ment, de ott hagyott egy darabot a szívéből. Gazdagabb lett egy tapasztalattal, de sokat veszített az ő rózsaszínű reményeiből.

De azért nem csüggedt el teljesen. Megtalálom az igazit, gondolta magában, ha sok csalódás árán is, de bizonyára ráakadok. És bizalommal nézett a fátyolba burkolt jövő elé, melynek foszlado ködön át egy aranyhajkorona csillogott felé. Ez lesz az igazi, ujjongott Elizár. A homlok, melyet a termé-

szet ilyen koronával áldott meg, bizonyára csak tiszta és nemes gondolatok tanyája.

Szegény Elizár! Ismét csalódnia kellett. Az aranyhaj egyre vesztett fényéből. Elhomályosította a közönséges gonosz gondolatok egész raja, melyek a fehér homlok mögött keringtek. S az Elizár merészröptű reményei szárnyaszegetten hullottak le a magasból.

A szépeknél nem található az, amit én keresek, gondolta busan. A szépeket elrontja a sok dícséret, tömjénezés, hanem majd megtalálom a csunyáknál, kiknél a külső fogyatékosságát a lélek szépsége pótolja, sőt fölül is mulja. És elindult egy más uton, amerről a nemes szívet és a jó cselekedeteket dicsőítő dalok szálltak felé.

A sok csalódástól elbátortalanodva, félénken kopogott az első ajtón és elpanaszolta siralmas baját. Sorba jártam a szépeket panaszkodott, de a szép külső alatt csak sötét rut lelkeket és önző szíveket találtam. Eljöttem hát ide, hogy a rut külső alatt keressem a nemes és igazi, tiszta szerelmet adni tudó szívet. S a rut arc elsápadt a sértett hiuság érzetében s a helyett, hogy gyógyította volna a sebet, melyet mások ütöttek, durván ajtót mutatott a csalódott vándornak.

Ninesenek hát tiszta szívek, fakadt ki Elizár keserűen. Még a rutaknál is csak kendőzése az a külső hátrányoknak.

A büszke, boldog, fiatal Elizár meg volt törve. A keserű tapasztalatok egy-egy barázdát hagytak arcán, a hajába ősz szálak vegyültek és szívéből kihalt a jó és szép iránti érzés. Nem tudott többé hinni. Meg volt győződve róla, hogy hiába keresne tovább, mert amit ő keres, az nem létezik.

És mikor nem kereste, éppen akkor találta meg. Kék, ragyogó kék volt a szeme, aranszőke a haja. Fehér homloka mögött hőtiszta gondolatok és vragtestében galamb-lélek. Ezren borultak le előtte esodáló áhitattal. Röppültek felé a vágyó szerelmes sóhajok, mint virág felé a lepkeraj. Csak Elizár állott előtte közönyösen s végig nézve a hódolók tömegén, kételkedően rázta meg fejét. Irigylte ezt a sok könnyen hívő tapasztalatlant, mert ő nem tudott már hinni.

Hát ha ez is mind csalóka külszín, gondolta magában és ismét megrázta őszülő fejét, kételkedően, szomorúan elfordult és otthagya az Istenséget, melyet egész életén át keresett.

Elizár, az öreg, fáradt Elizár egyedül gubbaszt a tüzhely mellett és mereven nézi a siserő fekete-piros lángokat. Visszagondol arra az időre, mikor még az ő szíve is lángolt és megrohanják a sors ellen lázadó gondolatok, elől mindenütt a nagy, sötét, rejtélyes kérdés: „Miért?” Miért kellett felébrednie a gondatlan boldog életből? Miért kellett elindulnia téves utakon, üzni csalóka délibábot, gonosz lidérefényt?

Miért nem valósultak meg álmai élte tavaszán, vagy ha már élte alkonyán akadt rá a boldogságra, mért nem tudott többé hinni benne? Miért volt oly üres, tartalmatlan az élete? Miért?

És Elizár oda szoritja csontos öreg kezét a homlokára, hol ezek a lelketlő lázadó gondolatok kavarnak és fáradt teste elvágynak, el, az örökös sötétségbe, ahol nem kísért a „miért?”

A bajai nemes „Csismazia-céh“ történetéből.

Feljegyző: **Zsoldos Benő.**

Mostanában a bajai böcsületes céheknek alaposan meggyűlt velem a bajuk, vagy talán inkább nekem ő velük. Kérdés tárgyát képezheti, hogy miért épen a bajai céhek „örvendenek“ ennek a kivételes állapotnak, noha a tejjel-mézszel folyó Bácsország más jelentékenyebb helyein, — különösen Zomborban, Zentán, Szabadkán, Ujvidéken stb. a céheknek meglehetősen virágzó volt az életük a XVII. és XVIII. századokban. Szerény véleményem szerint azonban épen a bajaiak érdemlik meg valamennyi közt a velük való foglalkozást, mert a vármegyei levéltár meglévő adatai szerint ezek ragaszkodtak legkitartóbban és leglelkesebben a — magyar-ságukhoz. A többieknél alig-alig akadtam magyar nyelven írott emlékre: szépen beadták a derekukat a tisztelt céhek, — ami a dolognak mindenestre a legkényelmesebb módja. — az akkori idők uralkodó szelleme előtt s levelezéseikben, érintkezéseikben eszük nélkül fogadták el és alkalmazták a latin vagy esetleg a német nyelvet.

Egy-két adatot már más helyen közztettem a bajai takácsok meg a gombkötő-céh életének epizódjaiból. Hogy tehát a dícséretreméltó bajai eszmadiák, — vagy mint magukat nevezik „Csismazia-céh“ meg ne nehezteljen valamiképpen a mellőzöttség miatt: közzteszek egy humillimianstantiát, melyet a bajai eszmadiák tekintetes nemes Bács vármegyének intéztek némely ügyes-bajos dolgaik irányában, az 1761-ik esztendőben.

A kortörténeti szempontból érdekes instancia az alábbiak szerint hangzik:

Tekintetes Nemes Vármegye. Érdemünk fölött Kegyes Patrónus Urunk!

Minekutánna Koronás Királyné Asszonyunk eő Fölséghe, nemkülönbén az Fölséghez Király Hel tartó Consiliumnak Ország Szerént ki adott Kegyelmes Parancsolattya azt tartaná, Magyar Hazánkban levő minden Czehek igasságának eredetinek Articuluinak Helyesebb állhatosságáért, megh vizsgálásáért ne talántan megh Jobbitásáért, Reformatiójáért, avagy érdeme szerént Conformatiójáért representatióját Kegyelmissen kívánná. Jó lehet ab anno 1700. Sz. és Boldogh Emlékezetü Leopoldus esászár és Koronás Király Urunk eő Fölséghe Kegyelmissen ki adott Czéhbéli Articulussával, Mi Baja városában levő Csismazia Mesterek, éltünk legyen, ha szintén Occasioné Revolutionis Rákocianae messze földről is feles költséggel az eő Született Natalis helyire megh hozván in Originali most és majnapigh is tartanánk, élnénk is vele.

Mindazonáltal, hogy az Kegyelmes parancsolatokban is homagiális cövökös hívségünket megh mutatnánk, egyszer is mind az Tettes N. Vármegyénk is mind ebben Principális főbb kegyes Patrónus Urainknak mélységes alázatossággal Instantiánkat, könyörgésünket is nyujtanánk így esedezőnk és magunkat Expectoraljuk, azon régi s nálunk lévő Kegyelmes Articulusoknak mostani ujonnan való ruminatiója után is az mint Isten értenünk adta, Isten és Emberek sérelme nélkül minden Cikkelyeiben contentáltatunk, ami pedig az Isteni Egyházi és Templombéli ájtatosságott, szolgálattott, Sz. Mihál megh tartását, Processiókat illeti, Articulás Inersitio nélkül is (valamint az avvectált érdemes Testimoniálisból is ki tetszik) hátramaradók

soha nem valánk, nem is leszünk, alázatosan ígérjük.

Az alatt is, mivel már feles és dupla költségünkben állana, mélységes alázattal esedezőnk az Tettes N. Vármegyének, ezeknek hathatós repraesentatiójával kegyesen méltóztassék, Atyai Patrociniumával ezen Tenorral, az mint Instálunk, dolgunkat secundáni, hogy Articulusaink mellett s azoknak confirmatiójában egyéb kulcsos s király Városokhoz képest megh leendő Confirmatójában Szegénységünkre és eddigh tett költségünkre nézve is új Expensák nélkül megh maradhassunk.

Melly ebbéli Attyai gratiájáért s kegyelmességiért az Tettes N. Vármegyének örökös testi s lelki boldogulását megh az maradéknkban is ohajtjuk, s ohajtani fogjuk, el sem mulasztjuk, maradván

Az Tettes N. Vármegyének

Alázatos s hiv szolgálai
mind közönségesen az
Bajai Csismazia Czéhbéli
Mester Emberek.

Nem találtam nyomát annak, hogy a tettes nemes vármegye milyen határozatot hozott erre a tiszteletteljes instanciára, de a mint az akkori vármegyének a magukat oly dícséretesen viselő céhek iránti jóindulatából következtetni lehet: a válasz aligha volt kedvetlen.

Amint, hogy ezt a derék becsületes bajai eszmadiák csakugyan meg is érdemelték.

HIRDETÉSEK.

1213. sz. 1907.

Pályázati hirdetés.

Ujfutak községben 800 korona évi fizetéssel, 120 korona állami kiegészítéssel és 8 méter kemény hasáb tűzifával javadalmazott segédjegyzői állásra.

A kellően okmányolt pályázati kérvények hozzám **1907. évi április 10-ig** nyujtandók be.

Ujvidék, 1907. március 22.

Dr. Fratricsevit,

96-3-2

tb. főszolgabíró.

Igazság.

POLITIKAI HAVISZEMLE.

— A LEGRADIKÁLISABB MAGYAR UJSÁG. —

SZERKESZTI

Dr. PATAJ SÁNDOR ügyvéd ZOMBOR.

Magyarország függetlenségi törekvéseinek és az emberiség szociális haladásának összeegyeztetője. Igazságügyi, társadalmi és irodalmi felszegség, hibák ostromozója. Minden irányban demokrata, radikális, szabadon gondolkodó folyóirat.

Előkelő munkatársakkal, népies hanggal, tisztességes modorral.

Hirdetési olcsók és állandó értékűek.

Egy egész oldal hirdetési ára 1 óra 20 kor., egész évre 200 korona.

Egész évre 1 forint.

NAGY DÍJPÁLYÁZAT.

Hogy cégünkre, árunk jóságára a nagyközönség összes rétegének figyelmét felhívjuk, elhatároztuk, hogy egy általános

nagy díjpalázatot

rendezünk olyképp, hogy abban hazánk összes lakói részt vehetnek minden fáradság és költség nélkül.

Cégünk ötven élő magyar kitünőségnek, úgymint: színésznő, énekesnő, színész, író, festő, zeneszerző, szobrász, stb. nevét és születési évét, hónapját és napját borítékba zárva és lepecsételve

Gaszner Béla dr. kir. közjegyző urnak,
(lakik Budapest, Bálvány-utca 4.)

megőrzés végett átadott minden egyes borítékra 1—1 értékes nyereményt, összesen tehát

ötven nyereményt,

köztük nagyon értékeset is jegyeztünk fel és pedig:

1. díj 300 korona aranyban.
2. „ 1 gramofon 6 drb lemezzel.
3. „ 1 fonograf 6 drb lemezzel.
4. „ 1 kitűnő hegedű, tokban.
5. „ 1 kitűnő harmonika.
6. „ 1 igen finom fuvola.
7. „ 1 kitűnő citera.
8. „ 1 kitűnő ariston 10 hangjeggyel.
9. „ 1 kitűnő intona 10 hangjeggyel.
10. „ 1 madárutanzo.

és még negyven drb igen érdekes nyereménytárgy.

Azok a pályázók, kiknek születési éve, hónapja és napja az ötven kiválasztott kitünőségünk bármelyikének születési idejével teljesen egyezik, azon nyereményre tarthat igényt, amely nyeremény a lepecsételt borítékra jegyezve van.

Akik tehát a pályázatban résztvenni óhajtanak, nem kell más tenniük mint pontos címüket és születési évüket, a napot egy levelező-lapra írva lehető leggyorsabban hozzánk beküldeni és pedig azért, mert az esetben, ha több pályázó születési napja egyezik, úgy az összes elnyerőben, kinek felelete előbb érkezett be, amit a postabélyeg kelte bizonyítani fog. Az ötven kitünőségnek születési ideje

1841. évi január hó 1-étől 1890. évi december hó 31-ike közt váltakozik.

A pályázatok beküldésének határideje 1907. április hó 25-ike, a pályázat eredményének kihirdetése és a díjak kiosztása 1907. május hó 2-án lesz eszközölve. 97-2-1

Hazafias tisztelettel

STERNBERG ÁRMIN ÉS TESTVÉRE:

cs. és kir. udv. hangszergyárosok. Nagy zongorarakta és zongorakölcsönző intézet. Az összes létező hangszerek dusan felszerelt raktára.

Budapest, VII., Rákóczi-ut 36. sz.

Arjegyek mindenféle hangszerekről bérmentve és ingyen.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen

nincs jobb a

**RÉTHY-féle
PEMETEFŰ CUKORKÁNÁL.**

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak Réthy-félét fogadjunk el!

584-12-11

Szeremi saját termésű hegyi borokat

o kamencai „PARAGA“ nevű szőlőből o

!!! hordókban és palackokban !!!
ajánlok jutányos áron. !!!

Kivánatra árjegyzéket bérmentesen küldök.

Schwarz József

644 bornagytermelő 52-16

UJVIDÉK.

2109. sz. kig. 1907.

Pályázati hirdetmény.

Urszentiván községben megüresedett községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása a következő: 1. Előleges havi részletekben fizetendő 960 korona évi fizetés.

2. 38 hold $\frac{186}{1000}$ -öl szántóföld haszonélvezete, mely után az adót a községi jegyző fizeti.

3. Szabad lakás a 103. ö. i. számú házban, melynek jókarban tartásáról a község gondoskodik.

4. 6 öl kemény tűzi hasábfá.

5. A marhalevél kiállításal járó díjak élvezete.

6. A megyei szabályrendeletben megállapított magánmunkálati díjak.

Felhívom pályázni óhajtókat, hogy kellően ományolt kérvényüket az ujvidéki járási főszolgabíróhoz **1907. évi április hó 20-ig** nyujtsák be.

Ujvidék, 1907. március 23-án.

Dr. Fratricsevits István,

95-3-2 tb. főszolgabíró.

KALOGÉN

BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM A LEGJOBB

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia. étosövény.

Bármily talajban gyorsan fejlődik, sűrű, nagy töviseivel embernek és bármily állatnak ellentáll, kitarthat 70-80 évig, nevelhető oly sűrűn, hogy apró csirke, malac stb. sem mehet át; ez a legolcsóbb örökké áthatlan kerítés. Főelőnye még az is, hogy egész május közepéig a legjobb eredménnyel ültethető, mert a csemeték felasva jeges pincében tartatnak. Ezer darab 12 korona, rendszeren ültetve 50 méter kerítéshez elég. Nyomatott ültetési és kezelési képes utasítást minden rendeléshez adok. Akinek előkerítés nem felel meg, szállíthatok **sodronyszövetet**, a legtekélyesebb gyártmányt, olcsón 100, 150 és 200 cm. széleset.

Szőlőlugas

minden háznak legszebb díszje, egy gyűjtemény 8 fajból 20 tő, egy 2-300 fűrtöt terem.

Szőlőoltványok

táblás ültetések és hiányok pótlására, 60 legkiválóbb bor- és csemege-faj, szigorúan válogatott, tökéletes forradásu és fajtiszta, dugyokerű példányok.

89-3-3

Delaware

sima vessző, minden szál megfakad, csak az a legnemesebb faj, melyből én 18 év alatt 40 holdat ültettem, 35 hektot terem holdanként, bora édes, erős, oltani, permetezni nem kell, és kezeléséhez semmi tudomány sem kell, ezért ellensége sok tudományos szőlőintézet.

Bővebb leírást és képes árjegyzéket tanulságos tartalommal és mindenhez teljes tájékoztatóval ingyen és bérmentve küldök.

NAGY GÁBOR
szőlőnagybirtokos, NAGY-KAGYA.

Levelezés minden nyelven.

Hirdetmény.

Alulírott téglagyár **könyvelőt** keres, a következő javadalmazással.

1500 korona kezdőfizetés, megfelelő lakás, fűtés, világítás.

Csak olyannak ajánlata vétetik figyelembe, ki téglagyárban már működött, kellő szakértelemmel bír, mérlegképes, magyar-német levelező, s mivel a könyvelő pénztárkezeléssel lesz megbízva, kellő ovadékkal is kell rendelkeznie.

Az állás minél előbb betöltendő.

Pályázati határidő április hó 15.

Lichtneckert József és Társai
téglagyár- és cementárú-gyára Bajmok.

Hirdetések felvételnek

a legolcsóbb árak mellett
LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN
Erzsébet-körút 13. sz. alatt.